

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

15. Tunchin. expeditio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

& ærumnosius, & aduersantium maiori obstinatione (qua mente Deus scit) sudatum à nobis eo in regno foret, iuaret nihilo secius dicere, fuisse tanti; cum illic postremis his annis Christianorum trecenta plus millia censeamus Ecclesiæ sanctæ incrementum haud sanè ignobile de S. Ignacij prognatum voto, & spiritu, suorum post Deum urgente conatus ad amplificandos eius fines; cuius operæ fructus, aut beneficentiæ potius diuinæ, nouum identidem Pastori summo, aliquem offerunt Christianorum gregem, in desertis renatum Orientalis idololatriæ. Fuerunt eiusmodi (de quibus hætenus) Iapones, Sinæ, Cocincinenses, & nunc Tonchinenses, quos partem huius historiæ facit tributio conditio Sinis obnoxia. Ac doleo quidem, præter laboriosâ fundamenta, & constabilitam harum Ecclesiarum firmitatem, cogi alia filere quæ plus gloriæ habent ærumnarum minùs & periculorum, vt quæ ab anno æui huius quadragesimo gesta sunt, sed hunc mihi consultò scribendi limitem præfixi cum anno Societatis nostræ seculari.

Regnorum vicinitas inter se consinium Macaenses nostros in eam mentem induxerat, vt opinarentur Tunchini Regem facillè passurum, quod Sinæ, & Cocincinenses ferebant deinceps non grauatè, vt inoneraria Macaensi quæ portus eius frequentabat, ex Patribus aliquis mercatoribus adesset; qui Regis sensim captata gratia, & solerti studio popularitatis, sedem illic sibi; sociis aliquot subindè aditum impetraret; eamque postremò Euangelici præconij libertatem, quæ pulchre incepta suo in ortu non perderet. Hinc & Regni florentis ad Ecclesiæ accessum magnoperè expectandum, & paratum fore nouum illac nostris in Sinas ingressum, si Quanceensis (in dies arctior) penitus intercluderetur. Probauit consilium Hieronymus Rodriguez, Inspectorum Macai tunc agens, & Vectariæ Lusitanæ ex eo emporio Tunchinum soluenti, Iulianum Baldinotium imposuit, exploraturum dumtaxat Regis in nostros animum; & populi genium erga religionem Christianam; ac Lusitanos quidem supra quam optari poterat, Rex humanissimè accepit; donis dona rependit; amplam iis attribuit domum, quam ædificari iussit libera circum in area vt essent cum mercibus ab incendio tutiores. Cui obnoxia ferè est ædium omnium lignea materiatio. Ad hæc milites dedit qui diurnis æquè vt nocturnis excubiis, fures ab iis defenderent, assuetos conditò, ignem domibus subdere, opisque ferendæ specie illas expilare. Suo quoque Regem veneratus est Baldinotius peculiari dono, quod religiosam deferentis non dedecret manum. Et quamuis non alio quam Societatis, humili habitu adstaret; Lusitani, Præfectus maxime vt in similibus, superbo, & splendido, animaduertens Rex Præfecto ab iis inuisitata exhiberi obsequia, & Baldinotio Præfectum demissiora etiam deferre, verecundanti licet, & (contra quod solenne Bonziis) quam agrè illatam modestè ferenti; virum magnum putauit, & in religione sua sanctum; optassètque libenter de animi rebus dicentem audire, si linguam Tunchinensem im-

S. f. f. 2.

15.
Tunchin-
expeditio.

promptu habuisset; vetuit autem prudentia res tantas interpreti ethnico fidenter committere; quod vnum licuit, cum Regis Præceptore, magni nominis Bonzio amicitiam inuit ex crebra consuetudine, quam ei Regis præbebat comitas qui ad eum visendi gratia, sæpè Bonzium mittebat. Dùm lentè, nec lucris adèd commodis Lulitani mercimoniæ permutant, & distrahunt; totus erat Baldinotius, in explorandis moribus, introspectenda indole, notandis affectibus, genis, & habilitate quauis facili, aut secus, in Tunchinensibus, ad suscipiendam Christi fidem, cernebátque in dies clariùs, nulli solo Euangelij semina creditum iri fructuosius quàm Tunchino, seu naturæ spectares ingenium, seu cultum; vtròque in illa ituros quæ recta ratio iis indicaret ad æternam salutem esse necessaria. Hinc moras deuittans tanti boni per Macaenses procurandi, clam certum hominem in Cocincinam mittit, rogans ab eo qui nostris præerat Patres duos, Tunchinensibus de Christo docendis, & æternitate; sed proh! quantum aiebat prouentu absimili, & vberiori, quàm qui ex Cocincinensibus rediret. Respondit qui præerat, negans id esse sui iuris, & si foret, ab se non posse præteriri sine grauissimis suspicionibus regni vtriusque tunc in mutua odia, eladèsq; armati. Conducibiliùs futurum si Macao rectè quos petebat in Tunchinum acciret. At enim iam Deus ex Cocincina, Tunchinensibus Christianitatis sibi legerat fundatorem, P. Alexandrum Rhodium quem longè alias ob causas idem Rector Macaum potius idcirco reuexerat vt amoueret à Cocincina procul, quam vt eum Tunchino gratificaretur; etsi anamiticum sermonem expeditissimum biennij studio perfacile. Macaum ergo Baldinotius redit cum mercatoribus Lulitanis; de Tunchinensibus quæ præsens compererat disertè relatoris, ecclø priùs transmissis, infantibus quatuor feracissimi eius agri primigeniis floribus quos baptismum statim subsecuta mors, terra abstrahit. Nec verò alteri videbatur gloriosæ prædæ captura comperere, nisi qui prior illam indagasset; sed ignoratio linguæ Tunchinensibus magno vniuusu superanda, & Iaponicæ cui assueuerat in Tunchino vsus inutilis, in Iaponiâ pretiosus, cum martyrij ardore quo flagrabat, tunc inter letos ignes proni, & obuij, Baldinotium cum aliis quatuor in Iaponiam verterunt. Generosè sanctèque ad martyrij meritum; ad martyrium, nequaquam; eius solam Deus admisit voluntatem, reiecta Macaum qua vehebatur nauis in portu frangitur; Baldinotius paulò post morbo extinguitur; exilitatem lucrorum anni præcedentis pertæsi mercatores, & quibusdam periculis territi Tunchino abstinent, eratque illic in hunc annum nauigatio nostrorum intercepta, nisi Ioannes Pintus Potoseca Macaensis audentior cæteris, in discrimen vtrumque, animam obfirmasset, tùm suas metces in Tunchinum euentu ancipiti portandis; cum duos è Patribus suo sumpta, vt præclari quoque in partè operis & ipse cum iis accederet. Armato igitur mediij modi nauigio Tunchinum vertus, Ma-

cao vela explicuit Martij duodecimo anni 1627. assumpto secum P. Alexandro Rhodio, & (quæ ei præfecit suffectus Hieronymo Rodrigues, Provinciae Inspector Palmerius, P. Petro Marchesio. Apostolica huius missionis honorem Rhodio conciliauit peritia linguæ Tunchinensis, virtus egregia claræque Palmerio perspecta. Potuitque omnino inter summos Euangelij præcones merito celebrari, si par studio animarum, & strenuitati operum indefessæ, prouidentia adfuisset, quæ Apostolici muneris pars est si minus primaria, certè primariis proxima. Hanc ipsi laudem aut abstulit aut multum imminuit, quod pietatis suæ feruidis motibus se tradens penitens, consecraretur ingenti animo præfentes solum quæstus; in futurum nihil prospiceret, nec pronis hinc sequi occurreret malis; ex quo etiam illa quæ benè ac mente optima geruntur, sæpè die vno multorum annorum labores decoquunt. Cùmque hoc malum morbus naturæ sit, proinde vix vnquam sanabilis, vnum id suppetit vt operariis qui eo laborant priuentur missiones, quod tandem Rhodio factum est, quanquam ne sic quidem obuiam itum damnis Macai ab illo, post Romæ, tùm alibi profectis, relicta vbiq; sui memoria parum laudabili, quod bonæ menti par, non afferret in rebus gerendis iudicium, seque vnum ad illas Consiliarium adhiberet. Navigatione vsi sunt maximè procellosa, præsertim ad Insulam Hainam, scopulis, syrtibus, & naufragiis famosam, semel deprimi fundo, & mergi cœptos, demissæ in aquas S. Xauerij seruarunt reliquiæ cui sua olim pericula orantes memorabant quibus mare illud toties consecrarat. Aliàs funestam ipso eius in ortu procellam, repentino Deo sereno discussit. Sexto die ad insulam applicant, seu montes dixeris præter quos nihil in ea soli, sinûque se sub insulæ angulum reducto muniunt aduersus tempestatem quam videbatur nox ingruens minari. Sudo postridiè, & aperto mane, mirantur se calu secundiori nauigasse, quàm arte industriæque potuissent, & ad ora Cuambangi consistere, portus capacis, & commodi quem duo scopuli duobus oppidis subiecti complectuntur. Hunc portum Iosephi nomine dixerunt, quod esset is dies Mattis Virginis sponso sacer, eadèmq; appellatione nobilitarunt ex oppidis alterum, à quo primum fuerant deprehensi: adsunt siquidem inde conuulsi à Mandarinis viri in lembis leuibus; rogant qui? unde? quæ causa venerint? & si mercatores; cuiusmodi, cuiusve pretij merces ferant? satisfecerant rogatis Lusitani, cùm è sponda nauis Rhodius; & mihi sunt inquit, merces aliæ propriæ, quas nequaquam venales, sed gratuitas huc tuli, nihilo tamen viliores quàm animi salus, & sempiterna in cælo post mortem beatitas; securusque in idem argumentum aliquantò fusiùs dicere, attentissimum patiter, & mirabundum habuit auditorem quod tantis de rebus Tunchinensi lingua elegantissimè, homo externus loqueretur; cuius seminis grana tamen si per pauca videbimus fructa suo minimè caruisse. Hinc de præcipuis Mandarinus Comite Lusitano Regem adit, nunciaturus de appulsa nauis. Tunchinum

15.
P. Alex. Rhodius Tunchin. miss. fundater.